

Dnr 0132/21

Tid: 10:00–12:00

Plats: Skype

Närvarande

Ledamöter

Birgitta Löf (ställföreträdande ordförande)

Anna Reuter Metelius (sekreterare)

Mattias von Geijer

Simon Wallqvist

Lena Larsson

Övriga närvarande

Lars Ocklund, TK

Stina Dahlström, Bygg

Pia Hermansson, EC

BYGG

1. Tid: 10:00 – 10:30

Information om Ljusets roll i hållbar stadsutveckling inför Remiss,

Föredragande: Lars Ocklund, TK

Presentation

Ljusets roll i hållbar stadsutveckling – Formas projekt som kommer att innebära en utveckling av riktlinje/vägledning för ljus. Fokus på gestaltning och hantering i stadsutvecklingen.

Diskussion

Det är viktigt att integrera kunskap om stadens ljus och belysning i planeringens alla skeden. Dessvärre saknas ljus och belysning som aspekt i den nya översiktsplanen som nu är på granskning. Vare sig ÖP eller FÖP:ar tar upp belysningsfrågan som ju har en avgörande betydelse för den gestaltade livsmiljön ur flera olika perspektiv – vilket tydligt framgår av Formas-projektet. Medvetenheten kring ljuset i Göteborgs stadsmiljö samt staden som "nattstad" är i nuläget helt frånvarande i ÖP-dokumentationen.

Protokoll arkitekturutskottet

Sammanträdesdatum: 2021-04-21

Dnr 0132/21

Att få in belyningsaspekterna i de strategiska dokumenten är avgörande för att få en adekvat hantering i plan- och byggprocessen. Kan ÖP utvecklas med en formulering om belysning inför antagande? Karaktärsbeskrivningar kring befintliga förutsättningar angående stadens ljus är även något som skulle kunna fördjupas i ÖP-underlaget om riksintresset och stadskaraktären samt landa i inriktningar för hur belysning i stadens olika karaktärsområden kan bygga vidare på stadskaraktär och stadsidentitet.

Ett förslag till formulering till ÖP är denna utifrån Lars Ocklunds arbete:

"Belysningen i Göteborg ska stödja en levande, trygg och jämlik stad där ljuset ska fungera som en självklar del av och bidra till upplevelsen av stadsrummets form, funktion och stämning samtidigt som stadens olika karaktäristiska delar förstärks. Ljusplaneringen ska i varje skede av processen, från planering till byggande och drift, genomsyras av helhetssyn, med hänsyn till kultur- och naturvärden samt behovet av både ljus och mörker för att på bästa sätt bidra till stadens identitet och göra stadsmiljön trafiksäker, tillgänglig och orienterbar.

Arbetet i ljusplaneringsprocessen ska ske i samverkan utifrån öppenhet och dialog med medborgare, fastighetsägare, näringsidkare och andra intressenter med mål att bidra till en levande nattstad där människor kan leva ett aktivt liv under dygnets mörka timmar."

En kommentar angående Formas-projektet – det saknas en tydlig utgångspunkt i det naturliga ljuset och i stadsmiljöns befintliga förutsättningar som belysningen ska samverka med. Det naturliga ljuset måste vara den självklara utgångspunkten som stadens belysning syftar till att komplettera. Att ljussätta staden är aldrig som att man går in i ett mörkt, svart rum och tänds en lampa. Även skymningsstaden och nattstaden har sina ljus-, rum- och färgupplevelser där skuggor och dagar ger andra upplevelsemässiga kvaliteter än dagstaden. Rumsupplevelsen försvinner inte då mörkret faller utan förskjuts från de mindre stadsrummen till de större för att slutligen fokuseras till den stjärnbelysta himlen. Göteborg har unika förutsättningar genom sitt läge på norra halvklotet med ett ljus som förändras stort över året samt särskilda fenomen som t ex "blåtimmen" med ett kallt skymningsljus samt många timmar under dygnet med släpljus. Älvdalens form och riktning samt de olika bebyggelsemönstrens egenskaper och karaktärsdrag påverkar det upplevda ljuset i olika miljöer och stadsrum. Till exempel finns markanta skillnader i ljusupplevelsen mellan stadskärnan inom Vallgraven och Stenstaden pga gatornas rutnätsstruktur i olika riktningar. Putsfasadernas varma, ljusa kulörer reflekterar ner ett varmt ljus i stadsrummen.

Det ovan beskrivna är exempel på sådant som behöver tas i beaktande i en vägledning för stadens ljussättning. Väl definierade och gemensamma begrepp och en gemensam kunskapsgrund ger goda förutsättningar för ett välgrundat resonemang och en omsorgsfull gestaltning.

Protokoll arkitekturutskottet

Sammanträdesdatum: 2021-04-21

Dnr 0132/21

Rekommendation

Det bör diskuteras hur det ovan beskrivna arbetet om stadens ljus kan integreras i SBK's strategiska dokument.

2. Tid: 10:30 – 11:00**Bygglov Torslandaskolan TORSLANDA 96:1
(RUNSKRIFTSGATAN 8)****Föredragande: Stina Dahlström****EC: Pia Hermansson****Fråga**

Hur gör vi med ännu en skolfasad med cembrit-skivor i blandade nyanser?

Bakgrund

En bygglovansökan har inkommit för Torslandaskolan, Torslanda 96:1. Fasaderna är utformade med cembritskivor i blandade nyanser. Det finns en rådande trend med just detta arkitektoniska grepp och de färdigställda projekten har resulterat i arkitektur av olika kvalitet.

Diskussion

Frågan tangerar till viss del aspekter av personligt tycke och smak om färg och form, men kan också diskuteras utifrån resonemang om god arkitektonisk helhetsverkan, barnperspektiv och beständig/hållbar gestaltning. Gestaltningen av skolor ska alltså av flera anledningar hanteras med särskild omsorg i stadsbygget, och genom en process där ett väl integrerat barnperspektiv lämnas utrymme för påverkan på gestaltningen. Exempel på motiv till detta är följande:

- Skolbyggnader är av symbolisk betydelse som nyckelbyggnader i det hållbara samhällsbygget och ska därför hanteras som karaktärsbyggnader i stadsmiljön.
- Skolbyggnader och skolmiljöer är av avgörande betydelse för barns uppväxt- och vardagsmiljö. Barn har fortfarande sitt kognitiva fönster öppet och påverkas särskilt av den gestaltade livsmiljön. Den gestaltade livsmiljön under uppväxten har bevisad påverkan på barns livschanser i vuxenlivet.

Diskussion utifrån perspektivet arkitektonisk helhetsverkan: Cembritfasaderna i blandade nyanser ger en småskalig brokighet. Tillsammans med andra element i gestaltningen, som till exempel solavskärmning, räcken och

Protokoll arkitekturutskottet

Sammanträdesdatum: 2021-04-21

Dnr 0132/21

tillgänglighetsanordningar, riskerar helheten sakna det gestaltningsmässiga lugn som kan vara särskilt eftersträvansvärt i en skolmiljö.

Det kanske är så att kvoten av skolfasader av cembrit-skivor av blandade nyanser från 2020-talet är fylld vid det här laget? Den arkitektoniska gärningen från nuvarande tidsepok kanske behöver omfatta en större mångfald?

Kommentarer kring förslaget:

En alternativ gestaltning för ett lugnare uttryck skulle kunna vara att ta bort brokigheten för respektive byggnad och låta varje fasad ha sin kulör. Nyanslika kulörer ger en lugn och sammanhållen gestaltning.

Det vertikala listverket som fanns i det ursprungliga förslaget har tagits bort för att minska antalet uttryck. Utskottet anser att de var något som var välgörande för gestaltningen och upplevelsen av en regnhanterande fasad med en mer detaljerad vertikal indelning. Om brokigheten i uttrycket ska dämpas bör istället spräckligheten i färgsättningen minskas eller tas bort. Lister av trä kan ersättas med metall för mindre behov av underhåll.

Rekommendation

Förslaget visar på en hög ambitionsnivå vilket utskottet uppskattar. Några justeringar skulle emellertid höja den arkitektoniska kvalitén:

Den fasta solavskärmningen av trä är välgörande för uttrycket.

Cembritplattornas blandning av nyanser / spräcklighet bör dämpas eller helt tas bort.

Förslaget som helhet behöver en ökad omsorg i detaljbearbetningen i närmiljön i den mänskliga skalan.

Förslaget skulle behöva studeras i en mer verklighetstrogen visualisering.